

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek anyagiak
 a lap tulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy I. hasábos petit sor 10 kr.
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyilttér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.

A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvöm-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Erdély Sándor.

Zombor, 1896. szept. 14.

A képviselőház megszavazta a bűnvádi perrendtartást s ezzel hervadhatlan babér és európai dicőség fűződik a magyar igazságügyi miniszter működéséhez, a ki ez új törvényiel szerencsésen megoldott egy évtizedeken át függőben volt égető kérdést, keresztülvitte azt, a mit állami létünk minden korszakán át 1867 óta minden igazságügyi miniszter a legsürgősebb elengedhetlen szükségként hangsúlyozott és kodifikátori lángelmével egy művet alkotott, a mely a magyar bűnvádi perrendtartást egy egységes egészszé foglalja össze és maradandó, évszázadokon át dicsőséges emlékké képezi a magyar államiság ezredéves fennállásának.

Nyolc híján hatszáz szakaszban a legliberálisabb felfogással oly bűnvádi törvényt alkottak itt, a mely magában foglalja a civilizáció minden vívmányát és a magyar igazságszolgáltatást minden európai állam közt az első helyre emeli. Szorgalom és körültekintés, nagy jogi tudás a modern államok minden idevágó törvényeinek ismerete, a befolyásolatlan jogi nézet magasabb látófokára való felemelkedés, éles látás a nemzeti fejlődés követelményei iránt: ezek tették képessé éppen a mostani igazságügyi minisztert, Erdély Sándort e monumentális mű alkotására.

És midőn már annak alkotása is a mesteri kezét hirdeti, a keresztülvitel is olyan volt, melyet ritkán találunk a magyar parlament évkönyveiben. A törvényjavaslat egyik része az ügyész hatáskörének kiterjesztése volt. Hivatott tényezők, ügyvédi kamarák, a parlamenti ellenzék egy része és a sajtó szakférfiai ellene voltak az igazságügyi miniszter magasabb juridikus ormon álló felfogásának. A javaslat ellen azzal kezdték az oppozíciót, hogy a napirendről való levételt követelték és áldatlan obstrukcióval fenyegettek, ha a javaslatnak azt a részét is megszavaztatni akarná a miniszter. Pedig legbensőbb és legszilárdabb meggyőződése volt az igazságügyi miniszternek az, hogy az ő felfogása a helyes és hogy az államügyész illetékességét ki kell terjeszteni. Ahhoz a ponthoz érve, a hol az igazságügyi miniszter veszélyeztetve látta egy hosszú éveken át tartott működés eredményét; veszélyeztetve a törvény létrejöttét, a nyugodt és józan tárgyalást: e pillanatban felkelt helyéről Erdély Sándor és elmondotta azt a korszakos beszédet, minőt a magyar képviselőház csak ritkán hallott,

melyben a nemzet hazafiasságára hivatkozott és kijelentette, hogy nagy történelmi momentumokban a boldogulásnak és fennmaradásnak elengedhetetlen feltétele minden magyarnak az egyetértése és ennek a hazafias felfogásnak kész alája rendelni erős személyes meggyőződését és e lépéssel az összes törvényhozó tényezői teljes egyesülését és egyetértését kívánja elérni. A javaslat ama része, mely az államügyési jogok kiterjesztéséről szól, átdolgozás végett visszaküldetett az igazságügyi bizottsághoz és hogy ebbe beleegyezett, azzal többlet tett Erdély, mint a törvényjavaslat alkotásával: lelket lehelt a műbe és életre segítette a holt betűt.

A képviselőház valamennyi pártja lelkesedéssel fogadta az igazságügyi miniszter eme fontos hazafias kijelentését. Erdély Sándor igazságügyi miniszter és hű munkatársa, Plósz igazságügyi államtitkár konciliáns eljárása folytán oly mű létesült, mely nem a politikai pártok számbeli arányában találja meg erejét, hanem a jogi tudásban, az okok és indokok meggyőző erejében és az alkotni szerető szellemek ritka harmóniájában. Így kell maradandó értékű nagy művet alkotni. Közös munka, nagy célra törvő összműködése valamennyi hivatott elemnek és indokok számok helyett.

A törvényjavaslat érdemleges tárgyalása után az egész képviselőház felállt, hogy egyetértéssel lelkesezőlve üdvözölje az igazságügyi minisztert, a mely üdvözlés egyúttal köszönet is volt a miniszter konciliáns eljárásáért, melylyel a törvény létrejöttét elősegítette és nemcsak maradandó juridikus emléket állított, hanem megeremtette az összes pártok áldásdus összműködésének módszerét is.

Selyemtenyésztésünk. Az óriási haladás, melyet a magyar selyemtenyésztés egy évtized óta tett s amely a magyar kisgazdának igen tekintélyes mellékjövédelmet biztosít, ama veszély előtt áll, hogy lehetetlen lesz a továbbfejlődés. És ezt a sajnos körülményt nem az erély vagy az állami támogatás hiánya idézte elő, hanem más tényezők megfoghatatlan közönye. Az egész országban kezd érezhetővé lenni a selyemtenyésztéshez nélkülözhetlen szederfák hiánya. A magyar községek e bajjal szemben eddig oly érthetetlen közönyt tanúsítottak, melyet már a kiszagda érdekében is a legmélyebben sajnálnunk kell. Hogy e bajon segítve legyen, valamennyi állami és községi tényezőnek közre kell működnie és ha áldozatok árán is, de gondoskodni kell terjedelmes szederfa-telepek ültetéséről. A kormány ingyen ad ültetvényeket és a magyar államvasutak is a legnagyobb erőfeszítéseket teszik ez irányban, amiben azonban az illetékes tényezők, a községek és legelső sorban

maguk az érdekelt mezőgazdák nem támogatják elégséges mértékben. A lakosságnak saját érdeke, hogy nagyobb mérvben kultiválja a szederfák ültetését.

„A nemzetiségek és a néppárt” címen az ujvidéki Zasztava feltűnő közleményt tesz közzé, amennyiben eddigi álláspontjával ellentétben, mely rokonszenvezett a néppárttal, egyszerre arra ébredt föl, hogy a néppárt is, a többi magyar pártok példájára, visszaretten a nemzetiségektől s nincs bátorsága közeledni hozzájuk s férfiasan védelmére kelni a közös hazának. . . Mi több: Károlyi gróf minapi kijelentése, hogy nem lehet híve a néppártnak, mert szövetezni kész a különböző nemzetiségekkel, a néppárt főközlönye, az Alkotmány, ez ellen óvat emelvén, minden összeköttetését a nemzetiségekkel tagadja. . . Való dolog, hogy a nemzetiségek semmiféle tárgyalásokba nem bocsátkoztak s a föntebbiekhez képest az nem is fog történni, ami természetes is, mikor a néppárt annyira retteg s tartózkodik a nemzetiségektől.

A helyi érdekű vasutakra vonatkozó törvény módosításáról javaslat készült a kereskedelmi miniszteriumban. A célba vett módosítás kapcsán szándékozik a miniszter azokat az anyagi eszközöket is biztosítani, amelyek a helyi érdekű vasutakhoz továbbfejlesztésére szükségesek ama félmillió forintnyi összegben felül, melyet a törvényhozás helyi érdekű vasutak segélyezésére évenként engedélyez, de amely az eddig épült helyi érdekű vasutaknak nyújtott szubvenciók által már csaknem teljesen igénybe van véve.

A csendőrségi állomány újabb jelentékeny szaporítását vette célba a belügyminiszter. A jelenlegi létszám mellett ugyanis negyven négyezer kilóméternyi terület s 2145 lakos esik átlag egy csendőrré. Ily viszonyok közt pedig a csendőrségi teendők megfelelő ellátása a legmegerőltetőbb szolgálat mellett is alig lehetséges, a minek természetes folyománya az, hogy a csendőrök e megerőltető szolgálat alól mielőbb szabadulni s azt a politikai foglalkozással fölcserélni törek-szenek. Még szomorubb következménye e terhes szolgálatnak az, hogy a csendőrök nagyobb száma rövid idő alatt rokkanttá válik, a mi az államkincstárt pénzügyileg is jelentékeny improduktív kiadással terheli. A csendőrségi állomány kiegészítése már a jövő év elejével meg fog történni.

A zentai ünnepély.

F. hó 11-én tartotta Zenta városa az Eugén ünnepélyt az Eugén herceg emlékére emelendő szobor alap javára. Ez alkalomra a fővárosból több művészt és író látott Zenta városa vendégeül; annál inkább feltűnt, hogy a vármegyéből és vidékről kevesen voltak jelen.

Az ünnepély déli 12 órakor az Eugén-szigeten tartott társas ebéddel vette kezdetét, melyen Zenta város csaknem összes intelligenciája részt vett.

A Budapestről jövő vendégeket Szabadkán Buday Dezső tanácsnok vezetése alatt egy különdíj várta; a vasuti étteremben elköltött fényes társasébd után a társaság a rendes ó-becsei

A „BÁCSKA” tárcája.

HÁROM KIRÁLY.

Írta: dr. Mephistó.

A begavári megyei kórházban csupa fiatal orvosok voltak alkalmazva; annyi volt a beteg s oly kevés orvosi állás volt rendszeresítve, hogy a rengeteg sok munkát csak nagyon lelkesedő fiatal emberek végezhették el. Egyszer páciens vittem nekik, mikor egy becsülettel reparáló kollégámnak a hájói erdőben belelőttek a lábába. A seb nem volt veszedelmes, a fiatal orvosok meghívtak bennünket villásreggelire, s aztán összebarkáztunk.

Gyönyörű plátán fasor vezetett ki a kórházhoz, — az egész Begavárról ez volt a legszebb sétahely. Reggelente gyakran betértem a kórházba, egy-egy nagyobb operációt végig néztem, s aztán órákosszáig elbeszélgettünk az emberi szervezet törékenységéről. Bámultam, hogy ezek a huszonhét-huszonnyolc éves fiatal emberek micsoda merész dolgokat követnek el a betegekkel. — s azon még jobban, hogy mindennek dacára a haláleset a kórházban ritkaság számba ment. Dicsértem is őket nagyon.

— Ez semmi, barátom, szólj egy kis, kopasz fiatal ember. Az én osztályomon harminchat beteg van, s köztük nem fogja elve elhagyni a kórházat hat sem. — Ugyan? S melyik a te osztályod? — Az FO, a férfi elmebeteg osztály. — Az érdekes lehet. Szabad bemenni hozzájuk? — Hogyne, ha mersz.

Nagyobb bátorság okáért előhívtam a legmarkosabb ápolót, — épen a délvizit ideje volt — s bementem a doktossal.

A kert végében volt elhelyezve az elmebetegek osztálya, magas kőfalak határolta udvarral.

A csemetéire egy vén asszony nyitotta ki az ajtót

s beléptünk a szűk, fehérre meszelt folyosóra. Mindenfelé vasajtók nyíltak erősen meglakatolva. Lárma, danolás, cincogás, mindenféle zaj hallatszott, s aztán beléptünk a legelső ajtón. Egy alig tizenöt éves fiú bocsájtott be bennünket, s bent egy közepmagyságu teremben tizenkét betegét láttunk az ágyakon heverésni vagy ülni.

Elállott a lélekzetem, mikor egy marcona külsejű becsott, villogó szemű ember odagrott eléem: — Isten hozott, komám? Nem emlékszel reám? Együtt szolgáltunk Debrecenben a 15-ös huszárokánál. Én voltam a kapitányod!

Sohsem voltam huszár se Debrecenben, se másutt, hanem azért rá kellett hagynom, s így alig, hogy beléptem, egy perc múlva már te-tu pajtás lettem a legelső őrtellel.

A többi beteg azonban nagyon respektált. Mind „doktor urnak” s minden kérdés nélkül mind kijelentette, hogy nagyon meg van elégedve az élelmezéssel s a szolgálattal s hogy nincsen semmi panaszuk. Ugy beszélt mind, mint az iskolás gyermek, mikor felmondja a leckéjét. Hja, régi dolog, hogy a kórházi szolgák a legjobb tanerők mindent.

Roppant feltűnt, hogy az őrtellek ügyet sem vetnek egymásra, — mintha csak minden ágy külön cellában volna. Verekedés sohasem volt közöttük s egy tizenöt éves fiú elég az őrizetükre. Ha valamelyik dühöngeni kezd, csöngtet a fiú, berohannak a szolgák s magánzárkába csukják a szerencsétlent, még a falba se verheti a fejét, mert az is ki van párnázva.

Az egyik ágyon a kertre nyíló ablaknál hárman ültek, a kik igen kedélyesen beszélgettek egymással. Ezek mégis összebarkáztak, — mindhárom intelligens emberek voltak „azelőtt” s a többi beteggel, a kiket a környék utcai bolondjaiból válogatott össze az új alispán, — nem is érintkeztek.

Tudakozódtam és megtudtam, hogy az a vékony, kecskeszakállú kis emberke hajdanában professzor volt, s ugy kezdődött a betegsége, hogy zseniális költőnek

képzelte magát. Az orvosok csak Shakespeare urnak hívták. Shakespeare ur az egyik beteget, egy alacsony, pohos hasú bácskai fiskális alakot jobban megtisztelte a barátságával, mint a másik, hosszú szőke szakállú beteg. A fiskális-alak telekkönyvvizető volt Roglaticán, de erről tudni sem akart, ellenben megkövetelte, hogy a minden oroszok cárijának tiszteljek s minden reggel ó-szerb dialektusban, harsogó hangon adta ki rendeleteit az első hadsegédjének, a szobasöpörő szolgának. A szolga persze rá sem beditett s a helyett, hogy a krimikozákok seregét Beregmegebe vezette volna, nyugodtan söpörte a szobát s csak akkor káromkodott egyet, ha valamelyik beteg ott lábatlankodott a seprője előtt. A szőke szakállú ur ilyenkor mindig mosolygott és így szólt:

— Sire, az ön tábornokai rosszul vannak nevelve. Ezer Loudiorba, hogy nekem jobban szót fogadnak?

— Tartom!

A szőke szakállú ur jelentősen ránézett Shakespeare urra, mosolygott és odament a szolgálhoz. Félrebívtá és így szólt neki:

— Kedves tábornok, a pénztáramban ezer font van az ön számára. Nos, teljesíti öfelsége parancsát?

A szolga, mint a ki már megszokta ezeket a történelmi, közbömbös arccal hallgatta végig s aztán ráhuzta a szemetet a lapátra s kiment.

A szőke szakállú ur diadalmasan ment vissza barátaihoz:

— Nos?

— Ördöge van önnek, báró, szólta a cár. Hja, a pénz, a pénz . . . !

— A „báró” ismertem. Benszülött begavári ember volt, akiről előre megjövendölték, hogy vagy tönkre megy, vagy milliomos lesz. A Bega partján nagyszerű fürész-gyártelepe volt. A gyár virágzott, a gazdája rengeteg nagy házat tartott, s merész spekulációkba fogott. Villamos erőre rendezte be a gyárat, gőzmalmot épített porcellán hengerekkel, s a modern technika legújabb vívmányai szerint dolgozva, igen hamar csödbe került,

vonattal utazott Zentára; a nagyszámú társaságban ott láttuk Káldy Gyula, a m. kir. operaház igazgatóját, a kitünő zenészt s nagy zenei kutatót, Ábrányi Emil, Pekár Gyula s Vészi József írókat, ez utóbbi a „Budapesti Napló“ főszerkesztője, Ábrányi Emilné s Arányi Dezső a m. kir. opera, s R. Maróthy Margit, a nemzeti színház tagja s még több művész és hírlapíró. A vendégekkel jött még régi ismerősök dr. Horváth Ákos vármegyei alügyész, mint aki pár évig volt a m. kir. operaház kötelékében.

Az érkezőket Zentán Boromisza polgármester vezetése alatt küldötték üdvözölte, a honnan azután szállásukra tértek; de csakhamar kocsiztak az Eugén-szigeten rendezett népünnepélyre. A szép sziget telve sátorokkal, vig mulatókkal, tánc, zene, dévajkodással, igen mulatságos képet nyújtott, a fősátorban a vendégek helyet foglalva, Mikosevits József ügyvéd szép szavakkal méltatva a nap jelentőségét, üdvözi a vendégeket s azok fejét, a magyarok büszkeségét, a zenekirályt, Káldy Gyulát. A szépen lefolyt népünnepet az esti órákban megindult eső zavarta meg.

Esti 8 óraker a városbáza dísztermét zsufolásig megtöltötte Zenta városának színe-java, ahol az ünnepély legfényesebb része, a hangverseny folyt le. Elsőnek Arányi Dezső a m. kir. opera kitünő lyrai tenorja énekelte Káldytól Eugén dalát (a XVII. századból), majd Ábrányinéval együtt Székely katonadalt s Belgrád bevételéről szóló dalt lelkes művészi előadással, utának Maróthy Margit a nemzeti színház bájos tagja Ábrányi Emilnek ez alkalomra irt remek költeményét igen nagy hatással, Ábrányiné még Delibes Leótól Bolerot s Káldy Gyulától népdalokat énekelte művészi izléssel s az ő kedves bájosságával, Arányi Dezső pedig Hunyady László nagy áriáját adta elő finom izléssel párosult drámai erővel. Az énekszámokat Káldy Gyula igazgató kísérte. A lelkes közönség a ritka művelésért hálásan minden egyes számot zajos tapsokkal kísért, úgy hogy több számot meg is kellett ismételn. Végül Papp Dániel író, Zenta szülöttének sikerült felolvasását a bácsi pálosokról, minthogy a szerző személyesen nem jöhetett el, Béla Henrik, hírlapíró, ügyes előadásban olvasott fel. Az igazán gyönyörűen sikerült hangverseny után a közönség az Eugén szálloda termeiben tartott táncmulatságra vonult fel.

A szálloda egyik termében a város előkelőségei, szép hölgyei, asszonyai a vendégekkel társasvacsorára gyűltek egybe, ahol a jókedv sem hiányzott, fölköszöntökben sem volt hiány. Boromisza polgármester a vendégeket, dr. Ringhoffer járásbíró Káldy Gyula operaházi igazgatót, Szücs igazgatót pedig az író s művész vendégeket köszöntötték fel, melyekre Káldy Gyula lelkes szép szavakkal köszöntötte meg a zentaiak pártatlan vendéglátását. Majd a már javában folyó táncba vegyültek bele a társaság fiatalabbjai, mely mulatság csak a reggeli órákban ért véget.

A budapestiek, kik Zenta város haladásán, a szép ünnepély rendezésén, a zentai közönség kedves vendéglátásán nem győzték bámulatukat s elragadtatásukat kifejezni, legtöbbrészt a reggeli vonattal utaztak vissza a fővárosba, legkellemesebb emlékekkel Bácska szép, kedves kis városában eltöltött kellemes óráknak és ünnepélyeknek.

—h.

Kiváló rendőri siker.

Zombor, 1896. szeptember 14.

Ugyszólván az egész nyár folyamán alig mulott el egy nap, hogy városunkban itt, vagy ott ne loptak volna el egyet-mást. Sűrűn érkeztek a panaszok a rendőrséghez, hogy az esti órákban ismeretlen tettesek a szelőkötés céljából nyitva volt ablakokon behatoltak, s elloptak mindent, a mi kezük ügyébe akadt. Szinte bosszantóvá vált már a dolog s a közönség zúgolódott az annyira megingott közbiztonsági állapotokon.

Csendes, nyári estén alig van ház, a hol az ablakokat ki ne nyitnák. Naplemente után kinyitják az ablakokat s nyitva tartják esti 8—11 óráig, a lefekvés ideig. Elképzelhető, mennyire kellemetlen, ha másnap aztán a gazda kénytelen tapasztalni, hogy azokban a kora, esteli órákban loptak meg.

Ma itt, holnap meg már a város másik részében másztak be az ismeretlen tettesek az ablakokon; ékszer, ágynemű, ruhaneműt, különféle apróságokat szép csendben emeltek, a nélkül, hogy nyomukra lehetett volna jönni.

Mind sűrűbben érkeztek a panaszok s a zilált közbiztonsági állapot már-már tűrhétlennek látszott. A közönség bizonyos fokú elkeseredettség vett erőt. Hogyne! A mindennap előforduló analog esetekből azt lehetett következtetni, hogy egy szervezett tolvajbánda működik és mikor azt látta a közönség, hogy ez a banda többszöri feljelentések dacára tovább folytatja és pedig zavartalanul a mesterségét, méltán keseredhetett el; hát oda jutottunk volna, hogy félelem, aggodalom és kello őrizet nélkül esti 8 óraker szobáink ablakait nem nyitathatjuk ki?...

Rövid hat hét, vagy talán két hónap alatt 20 a fent jelzett módon elkövetett tolvajlás fordult elő, illetve ennyi lett a rendőrség tudomására hozva. Ide iktatjuk egypár károsultnak a nevét: Vukicevics Péter b. polgármester, Zákó Milán országgyűlési képviselő, Rajcsics Károly nyug. pénzügyi titkár, Weisz Vilmos, Jannovits kincstári ügyész, Vidákovits Marika, Krell Agostonné, Brandt Áganné, Szilágy Ferenc, Simits Agostonné, Manjlovits Agostonné, özv. Pletikoszits Anna stb.

A mind sűrűbben érkező panaszok s a rendőrségnek a panaszokkal szemben tapasztalt sikertelen eljárása a város polgármesterét arra indították, hogy Nikolics György tb. főkapitányt a szolgálat érdekében a szabadságáról berendelje s egyttal Walter Nándor főkapitányt és Nikolics György tb. főkapitányt a rendőrségi szolgálat, illetve felügyelet szigorúbb gyakorlására utasítsa.

Nikolics György tb. főkapitány pénteken bevonult szolgálatára s erélyes kézzel nyomban hozzálátott a nyomozás vezetéséhez s ugyancsak bebizonyította ritka rendőri tapintatát és ügyességét. Még talán 48 óra sem telt el s éjjel-nappal a legnagyobb eréllyel és körültekintéssel folytatott nyomozásnak meg volt a kellő eredménye. Nikolics a tolvajoknak nyomára akadt s az ellopott tárgyakat is megtalálta. Eddig Kiss Trezka és Wolf Anna zombori hírhedt nőszemélyeket tartóztatta le, a kiknek vallomása folytán kocsiszámra börtöndata be a rendőrséghez az ellopott holmit. Érdekes megnézni a rendőrségnek azt a garmadába felhalmozott mindenfélét; van ott apró csecebecse, felöltő, mindenféle ruhanemű, szőnyegek (egy szmirna-szőnyeg is), ágynemű stb. stb. A legtöbb károsult Nikolics bízására megjelent már a rendőrségnél s fel is ismerte a tőle eltolvajlott tárgyakat.

Bővebb részleteket a rendőrség — a tovább folytatandó nyomozás érdekében — nem adott. Valószínű, hogy egy több tagból álló tolvajbánda került majd kézre; a két nőszemély bizonyára vezérei annak a bandának.

Fölösleges talán hangsúlyoznunk, hogy Nikolics György tb. főkapitány milyen kiváló rendőri sikert aratott. Eddig is meg voltunk ritka, rendőri talentumáról győződve; ez az újabb, bármely elismert rendőri kapacitásnak dicsőségére szolgáló sikere régi meggyőződésünknek csak még jobban megerősítette. A banda kézrekerítése egyedül és kizárólag az ő érdeme s az ő rendőri ritka ügyességének tudandó be. Éjjel-nappal kutatott, fűrészelt, faradtságot nem ismerve s áthatva a valóságos rendőri ambíciótól. Faradtságát siker koronázta, a mit ernyedtelenségén kívül első sorban nem mindennapi kiváló rendőri tehetsége eredményezett.

Schlagetter Gyula polgármesternek fennebb már

jelzett s Walter főkapitányhoz és Nikolics tb. főkapitányhoz intézett rendeletei így hangzanak:

I.

Walter Nándor főkapitány urnak Zombor.

Utóbbi időben a város területén több lopás fordult elő, és a közönség részéről oly és annyi panaszok merültek fel a közbiztonsági szolgálat lazasága, úgy nyilvános helyeken a közrendre való felügyelet hiányossága miatt, hogy főkapitány ur figyelmét a rendőri felügyelet hatályosabb gyakorlására a hivatali kötelesség teljesítés szempontjából is, külön kell ezuttal felhívnom.

Habár a rendőri közegek csekély száma mellett a közönség részéről óhajtott állapot alig volna teljesen elérhető, mindazonáltal nem tűrhető az eddigi közbiztonsági állapotok, noszor csak az illető közegek indolentiája folytán, olyatén rosszabbodása, melynek alapján a közönség joggal a fejletlenség és tehetetlenség vádjával terhelhető a hatóságot.

Felhívom tehát főkapitány urat, hogy saját hivatali jogkörében a legerélyesebb felügyeletet és ellenőrzést gyakorolva, akként intézkedjék, hogy a közbiztonsági szolgálat lazasága és megbízhatlansága és ebből folyólag a személy- és vagyonbiztonsági bizonytalansága miatt felmerült panaszok tárgyalanná váljanak, hogy a közönség e tekintetben mielőbb megnyugtattassék.

Megemlítem egyttal, hogy dr. Nikolics György tb. főkapitány urat szintén felhívom, hogy tekintettel a fenförgő viszonyokra és a közbiztonsági érdekeire, szabadságidejét megszakítva, hivatali szolgálatot teljesítsen.

Zombor, 1896. szeptember 14.

Schlagetter Gyula s. k., polgármester.

II.

Tek. dr. Nikolics György, tb. főkapitány urnak Zombor.

Walter Nándor főkapitány urhoz intézett felhívásomat t. cimeddel a. o. oly felhívással közlöm, miszerint tekintettel a városban lévő közbiztonsági állapotokra t. cim szabadságidejét megszakítva, hivatalát azonnal elfoglalva, minden eréllyel — a főkapitány urral egyetértőleg — oda törekedjék, hogy a személy- és vagyonbiztonság városunk területén mielőbb helyreállíttassék és a közönség megnyugtattassék.

Zombor, 1896. szeptember 14.

Schlagetter Gyula s. k., polgármester.

Ujdonságok.

Személyi hír. Karácson Gyula, vármegyei alispán Raab Béla vármegyei főszámvevő kíséretében a múlt héten O-Becsén, Titelen és Zsalyán volt s megvizsgálta az ottani főszolgabírói hivatalokat. Az alispán a tapasztaltak fölött megelégedését fejezte ki.

Kinevezés. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Molnár Gyula bajai kath. főgymnasiumi rajztanárt a bátfai állami gymnasiumhoz rendes tanárrá nevezte ki.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Tubits Miklós topolyai kir. járásbírói díjokot a mobácsi kir. járásbíróshoz irukká nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Pummer Gyula kalocsai és Hornicek Gyula mobácsi kir. járásbírói díjokot a palánkai kir. járásbíróshoz helyezte át.

Császkai érsek Ujvidéken. Császkai György kalocsai érsek a hermális szentségek kiosztása végett Majorossy püspök kíséretében tegnap d. u. érkezett Ujvidékre. Az uvidékiek az érsek fogadtatására rendkívüli előkészületek tettek.

Karzati jegyek a Széchenyi ünnepélyre. A folyó hó 19-én a vármegyei bázis nagyermeben Széchenyi József törvényszéki elnök jubileuma alkalmából megtartandó ünnepélyre a közönség a karzatra csak jegyekkel mehet fel. Jegyek Orkonyi Ede törvényszéki bírónál kaphatók.

Tartalékosaink itthon. Vasárnap, e hó 13-án reggel érkeztek meg a közös zászlóaljbeli tartalékosaink, a kik Pilis-Csabán táboroztak. Ugyanaz nap délután pedig a honvédszázalaj jött meg Lugosról. A legénység a terhes gyakorlatok dacára is a legjobb kondícióban van. A tartalékosok rögtön visszatértek a tűzhelyekhez.

Koldusbotra jutott a családja, ő pedig az anyagi gondoktól megörült. Az volt a rögeszméje, hogy a Bega-hid tövében hatalmas aranybányát fűdözött fel, hogy ő látta el pénzzel a kormányt, s ezért bárói címet kapott. Itt a kórházban különben elég jól érezték magukat. Mint általában minden elmebetegnek, úgy nekik sem volt fogalmuk arról, hogy hol vannak; mindhárom legfőlebb csak a fejét fájlalta. A világgal egyáltalában semmit sem törődtek.

Egy reggelen Shakespeare és a báró félrehívta az orvost. Nagy titokzatosan figyelmeztették, hogy a rogatiaci telegkönyvvezető tulajdonképen — örült. Az orvos meglepetve nézett rájuk, s aztán meg akarta őket nyugtatni.

A báró hiteltlenül mosolygott. — A doktor ur nagyon gyöngéd, hogy nem akarja elárulni. De mi tudjuk. Na, ne féljen, mi azért megadjuk a küllő reverenciákat „a cár ő felségének“, szolt a báró s összenézett Shakespearevel, s mosolyogtak.

Aztán nagy komoran és óvatosan hajtogatták, ne hogy a „cár“ észrevegye:

— Szegény ember! Szegény ember. Ha a telegkönyvvezető tábornokairól és haditerveiről beszélt, Shakespeare és a báró tisztelettel és figyelemmel hallgatott s egyben-másban osztották is a minden hatalom iránt ellenséges indulatú cárnézetet. Legfőlebb Begavár részére kérték kegyelmet az esetre, ha a doni kozákok meghódítják Magyarországot egész a Száváig.

Egy hét múlva aztán a cár és Shakespeare hívta félre az orvost. A cár annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a Bega-hid tövében aranybánya nem lehet, mert oda az ő vezérkari mérnökei puskaport és dinamitot helyeztek s csak azt várják, hogy a negyedik testőrezred Hájóig érjen, mindjárt felrobbantják a hidat. S ha a bárónak nincsen aranybányája a hid tövében, akkor ő nem is gazdag és nem is báró, hanem tulajdonképen — örült.

Shakespeare vállat vont és így szolt:

— Nem azért tanultam logikát, hogy ezt az éles következtetést helyesnek ne tartsam!

Megígérték azonban az orvosnak, hogy a „báró“ kimélni fogják, s ezután is úgy fognak vele beszélni, mint egy valódi pénzkirályllyal.

— Pedig nincs egy garasa se, szolt a cár nevetve, s aztán ismét szigorú arcot öltött:

— Önnék pedig, doktor, ajánlom, hogy ezt a felfedezésemet el ne árulja, mert Szibériába küldöm a legmelyebb olombányába. Ha ellenben megörzi a titkot, számíthat Newsky Sándor-rendem nagykeresztjére a gyémántos csillaggal.

A doktor hálát és alázatot visszatükrözve arccal hajlott meg a felségés cár előtt s mikor a hatalmas ur tovább sétált a másik ágyhoz, elkezdte pirongatni Shakespeare urat, hogy mások ne ráncigálja annyira a kabátját.

A vékony kis professzor majd megfuladt, annyira igekezdett visszatartani a kacagást.

— De kérem, hogyne, mikor ez is épen olyan örült, mint a báró! Szegények! De ne féljen, doktor ur, én sohse fogom éreztetni velük! Különbén ez nem is volna méltó egy olyan szellem óriáshoz, mint én!

Shakespeare ur felborzolta a haját, fellül kigombolta az inget s borongó arc kifejezést öltve, tovább sétált, folyton skandálva az ujjain.

A doktor szánakozva nézett rajta végig s kifelé indult. Az ajtónál azonban megállította a cár és a báró.

A báró kezdte: — Kedves doktor ur, nem gondolja, hogy ez a szaval a ftileinkbe s azt akarja elhitetni, hogy ő költőkirály. Hahahaha! S micsoda rémesen skandál!

— Na, azért ne félj, szolt a cár. Nem fogjuk magunkat elárulni. A mi szemünk előtt ezután is költőkirály marad. Hahahaha. Kolléga! Hahahaha. Ma készül el a legújabb tragédiájának az eszmemenetelével. Van egy nagyszerű gondolatom. Doktor, elrendelem, hogy

ebéd előtt hozzanak be egy babérkoszorút. Majd meg fogjuk koszorúzni a költő-királyt ünnepélyesen. Parancsolom, én, a minden oroszok cárja!

A doktor tiszteletteljesen meghajolt.

A báró azonban utána ment:

— Hozhatják a babérkoszorút egész bátran, én fizetem, majd utasítom a pénztárnokomat!

A három örült tehát továbbra is jó barát maradt s röltöttebb hajlongtak egymás előtt, komoly arccal, pedig mindegyik tudta, hogy a másik kettő örült, csak ő az igazi hatalom, csak ő az ép elméjű; csak ő a király.

A napokban megint Begavára vezetett az utam. Természetesen benéztem a kórházba is. Érdeklődtem a „három király“ sorsa iránt s meglátogattam őket.

A cár még jobban elhízott, Shakespeare pedig már csak csupa bőr és csont volt. Már alig vánszorgott, de még mindig skandált:

„Felhőkbe nyúló jégesücsös béreket hol Vörösré fest az esti napsugár...”

A bárónak éppen világos percei voltak. Nagyon szomorú volt, s elkezdett panaszkodni:

Itt járt a feleségem meg a nővérem. Fekete ruhában voltak és sirtak. Ez nagyon fáj nekem. Miért sirtak? Hiszen már nem fáj annyiszor a fejem, s az orvos azt mondja, nem sokára hazamehetek.

— Hát itt tudná haziny Shakespeare-t és a cáit? — Az igaz! Mi lenne akkor a társaságból? Szegények aligha értenék meg egymást. A költő-királyt újabban ugyanis mindig forradalmi verseket szaval, s ez maradnom, a társaság miatt. A családomnak úgy sincs semmi baja, — ott az aranybánya...

Mikor kiléptünk az örültek osztályának dohos, fojtó és lázt költő légköréből, megkérdeztem az orvost:

— Te, igaz, hogy a báró csakugyan jobban van?

— Dehogy! Még rosszabbul, mint a Shakespeare.

Különbén a végét járja mind. Oszre elpatk ol mind a három.

pen
dija
Ant
kap
kül
bito
szab
nos
mer
Min
egy
hely
neke

kez
ura
szél
ebéd
terít
dele
jából
bíró

sága
minth
betéte
nagy
hír te
most
sere
össze
gytha
veszt
üzlet

közpo

törven
délelő
közgy
lyezés
arjéle
javasl
levelet
szabad

Péter,
rende
sán. E
Nagysz
a házig
ben, an
uri társ
éltette

D
hires m
val váro
tartani
Tá
tanítová

A
hogy ki
azonban
fölvilágo
ben hasz
latkozot
pest és
eve van
mondja
sáros
csuszna
keramita
mit. Kez
és azt m
hogy tar
tészítés
meg van
frt 20 kr
bantartás
1894-ben
„az a na
tapasztal
□ m-je
vallalkoz
át pedig
8400 □
krba kerü
17 éven át
ban. Az á
áll fenn, d
melegen a
téglyágy
keramit □
tartás 10 □
pedig □
számítandó
ben 3 1/2 %
bizottsága
ügyygel.

Elje
gyezte Her
Lenkét.

Hyn
Csurogról V
Fekü
évi szeptem
mával feltü
40 kr, dr.
Tápay Ágo
Stancsics Pá
N. N. 40—
kr, Steiner
uton is a
zombori kas
zészert az ip

Óvón
Greiner Emil
Az ó-
vicáról vett
polgári kör
széles körben
zást keltett.
bizottsági tag

Zombor. A többi lapos fordult annyi panaszkor, azaz a rendőri feladati kötelesség uttal felhívnom. száma mellett a plna teljesen eldigi közbiztonozgek indenoznek alapján a enség vádjával

y saját hivatali és ellenőrzési közbiztonsági ebből folyólag lansága miatt t, hogy a kössek. colics György gy tekintettel at érdekeire, lgalatot telje-

lgármester.

nak Zombor. ézett felhívva, miszerint állapotokra t. azonnal elurral egyet- és vagyonreállítassék

gármester.

vármegyei séretében a volt s meg. Az alispán i. a miniszter jztanárt a nevezte ki. bits Miklós i kir. járás-

r Pummer kir. járás- sághoz he-

ka György sztása vé. t. érkezett ára rend-

ünne- nagyter- jubileuma ég a kar- onyi Ede

p, e hó beli tartana- az nap Lugosról. a legjobb atértek a

fajd meg Paran-

tran, én maradt arecal, tilt, csak a király. az utam. lódtam a et. edig már gott, de

Nagyon te rubá- rti sir- az orvos

a cáit? l? Sze- ó-király al, s ez itt kell y sincs dohos, orvost: n van? spare. háfom.

Hírek az érseki egyházmegyéből. Krappenheim József veprováci plébános saját kérelmére nyugdíjaztatván, a plébánia ideigl. vezetésével Grünfelder Antal bízott meg. — Török Gyula újvidéki hitoktató káplán ideiglenes adminisztrátori minőségben Szivaera küldetett. — Katona István temerini káplán Újvidékre hitoktató káplánnak, Varga István szent-istváni káplán szabadkai hitoktatónak nevezettek ki. — Kápláni minőségben áthelyezettek: Essert János Szabadkáról Temerinbe, Ketterer Mihály Mélykútról Almásra, Bagó Mihály Ó-Becséről Mélykútra, Korzák József a győri egyházmegyéről átvett újmisés mint káplán Ó-Becsére helyeztetett; Maison Jeromos végzett theologus ideiglenesen a központban nyert alkalmazást.

A Széchenyi-bankett. Felkérte a következő sorok közlésére: Főlkérte azon mélyen tisztelt urak, kik a folyó hó 19-én Széchenyi József törvényszéki elnök jubileuma alkalmából rendezendő társasbédre aláírási ívet kaptak, hogy az aláírási ivatek a terítékek befolyt árával együtt a vendéglősnél megrendelendő terítékek számának végleges megállapítása céljából haladéktalanul dr. Orkonyi Ede kir. törvényszéki bírósághoz beküldeni sziveskedjenek.

A zombori takarékpénztár igazgató-sága azon, avatatlán oldalról jövő hírrel szemben, mintha a zombori takarékpénztárnál gyűmölésűző pénz-betétek elfogadása korlátoztatott volna a betéti állomány nagysága folytán: felkért annak kijelentésére, hogy e hir teljesen alaptalan, mert a zombori takarékpénztár most is bármily összeg erejéig készségesen rendelkezésére áll a betevők régóta tapasztalt bizalmának a bármily összegű betéteket elfogad a megállapított kamatláb mellett gyűmölésűztetésére; az el nem fogadásra oka annál kevésbé lehet, mert nagy keresetnek örvendő jelzőleg üzletelne bármily összegű betéteket könnyen elhelyezhet.

Központi választmányi ülés. A megyei központi választmány f. hó 17-én ülést tart.

Városi közgyűlés. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1896. évi szeptember 15-én délelőtt 10 órakor a városbába nagytermében rendkívüli közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Az elmebetegek elhelyezésére szolgáló épületnek építtetése tárgyában felvett árjelési jegyzőkönyv. 2. A közegészségügyi bizottságnak javaslata a közvágóhídi pöcögődőr és mocsokviztartó levezetése tárgyában. 3. Polgármester kérvénye hat heti szabadságidő engedélyezése iránt.

Házfelavatási ünnepély. Dr. Czvetkovits Péter, zombori tekintélyes ügyvéd pompás ünnepélyt rendezett, barátai és tisztelői részére f. hó 12-én, szállásán. Házfelavatási ünnepély volt a lakoma titulusa. Nagyszámu előkelő társaság gyűlt este 6 óra órába egybe a házigazda vendégszerető lakába, hol része volt mindenben, amit egy jókedvű bácskai mulatság nyújthat. Az úri társaság sokáig volt együtt s számos felköszöntőben éllette a házigazdát és családját.

Dankó Pista Zomborban. Dankó Pista, a híres magyar cigányprimás és jeles zeneszerző társulatával városunkban időzik. Tegnap már tartott előadást és tartani fog még ma az „Elefánt”-ban.

Tanító-választás. Topolyán Greiner Endrét tanítóvá választották meg.

A keramitkövezés. A közgyűlés kimondotta, hogy kísérletet tesz a keramit-kocsiutakkal. Elhatározta azonban, hogy mielőtt a szerződést ez ügyben megkötne, fölvilágosítást kér oly városoktól, a melyek már régebben használnak ilyen kocsiutakat. Most már nyilatkozott egyhármány város e tekintetben és csak Budapest és Eszék városok vannak hátra. Szegednek már 13 éve van ilyen burkolata, de csak 40 méter. Azt mondja Szeged, hogy meg most is „eleg jó karban van, sáros és fagyos időben azonban az igavonó állatok csuszának rajta.” Zágrábnak csak utcai átjárói vannak keramittal kirakva és ilyennek teljesen bevált a keramit. Kecskeném most burkoltatja több utcáját keramittal és azt írja, hogy az „nagyon szép és ajánlatos és hiszik, hogy tartós is fog lenni. Az összes munkálatok elkészítésével egy városi hatóság, mint a közönség igen meg van elégedve.” Kecskeném fizet 1 méterenként 6 frt 20 krt, a jótállási idő 6 év s azután 14 évi jókarbantartásért fizet 1 méterenként 15 krt. Temesvárnál 1894-ben és 95-ben burkoltattott keramittal. Szerinte „az a nagyobb teherforgalmat is elbírja és az eddigi tapasztalat szerint célszerűnek mutatkozik.” Temesvárnak 1 m.-je 7 frt 80 krba, majd 7 frt 50 krba kerül, a vállalkozó gyár 10 évi jótállást vállal, további 10 éven át pedig 1 méterét 25 krtért tartja jókarban. Pozsony 8400 méterét köveztetett ki, 1 méterje 7 frt 70 krba került; az ingyenes jótállás 7 évre szól, azon tul 17 éven át 1 méterét évenként 15 krt tartják jókarban. Az átírat szerint a keramit burkolat rövid idő óta áll fenn, de Pozsony azt „a rövid tapasztalat után is melegen ajánlja”. — A budapesti köszénbánya- és téglagyár-részvénytársaság ajánlata szerint nekünk a keramit 1 méterje 6 frt 50 krba kerülne, a jókarbantartás 10 éven át ingyen történik, további 10 éven át pedig 1 méterenként évi 15 krt. A fizetés 1898-tól számítandó 10 éven részletekben is történhetik, ez esetben 3% kamat fizetendő. Városunk törvényhatósági bizottsága legközelebb ismét foglalkozni fog ezen ügyvel.

Eljegyzés. Ifj. Göbel Ferenc Temerinből eljegyezte Hermann János tekintélyes bácsi iparos leányát, Lenkét.

Hymen. Bódy Géza temerini tanító eljegyezte Csurogról Vedrás Károly fakerskedő leányát, Linuskát.

Felülízetések. A zombori iparos dalárda 1896. évi szeptember hó 5-én tartott dal- és táncestély alkalmával fellülízetni szivesek voltak: Kaelbli Mihály 1 frt 40 kr, dr. Pataj Sándor, Pribil Ernő, Ámann Ferenc, Tapay Agoston, dr. Szilágyi Vilmos István 1—1 frt, Stancsits Pál 90 kr, Frieberth Mihály, Dörfler Károly, N. N. 40—40 kr, Harpf László 30 kr, Hirtl Sándor 20 kr, Steiner Ferenc 10 kr, N. N. 5 kr. Fogadják ez uton is a nemesszivű adakozó urak, ugyszintén a zombori kaszinó-egyleti dalárda is a zongora-kölcsönzéséért az iparos dalárda hálás köszönetét.

Óvónő Kis-Hegyesen. Kis-Hegyesen óvónővé Greiner Emilia választott meg.

Az ó-morovicei polgári körről. Ó-Morovicáról vetítik a következő sorokat: Az ó-morovicei polgári kör legutóbbi választmányi ülésének határozata széles körben visszataszást szült és általános csodálkozást keltett. Ugyanis egy ottani földbirtokos, megyei bizottsági tag, a ki egyéb kvalifikáción kívül tartalékos

tiszt is, képviselő-választások előtt tagul óhajtottta magát felvétetni a fentnevezett körbe. E célból ajánlatta magát az ottani orossal, a ki az uri emberek között a legnépszerűbb. Összeült a böles választmány és sötöttséggel visszautasította a megyei bizottsági tag urat; a kinek szolgáljon vigasztalásul az, hogy a választmány jelen volt tagjainak kettő kivételével egyike sem tud tisztességesen írni és olvasni. E két kivétel a két néptanító, a kik közül az egyik a kör jegyzője, eme határozat után rögtön beadta lemondását, teljesítvén ezzel erkölcsi kötelességét; másik pedig a kör elnöke, a ki tovább is megmaradván tisztében, bebizonyította azt, hogy a, b, c-t tanítani esetleg tud.

Szocialisták Bácsmegeyében. Kalandos hírek jártak be a fővárosi lapokat arról, hogy a mi vármegyénkben a szocialista mozgalom milyen nagy mérvet ütöttek. Azok a hírek a legnagyobb részben túlzottak. A helyzet megvilágítása céljából közöljük a következő Topolyáról vett tudósítást: „A szocialista a következő Topolyáról vett tudósítást: „A szocialista a következő Topolyán s a csendőrségnek alig sikerült őket szétoszlatni, hasonlóképp zajongtak a munkások Feketehegyen is. Ebből egy szó sem igaz, mert a munkások a gyűlés megtartását meg sem próbálták, a rendőrségnek közbe sem kellett lépni. Feketehegyen pedig nem is kérelmeztek a gyűlést. Nem való, hogy a munkások lázas izgatottságban lennének, mire már azért sincs okuk, mert az idén jóval többet kerestek, mint tavaly. Hogy ily alhírek közlésével mi célja van az ismeretlen levelezőnek, azt nem tudjuk.”

Értesítés. A helyhez kötött (stabil) gőzgépek kezelőinek tanfolyama a budapesti állami ipariskolában (Budapest, VIII. ker. Népszínház-utca 8. sz.) folyó évi október 1-ső napján nyílik meg s december hó végéig tart. A beiratás szeptember hó 26. napjától szeptember hó 30. napjáig történik. Tanulóul felvétetnek a 18-ik évtiket betöltött önálló lakatosok, kovácsok s a különböző gépgyárak főbb munkásai, akik a gőzkazánfűtők, valamint a locomobil és cseplőgépekkel tanfolyamát már elvégezték. A felvételhez erkölcsi bizonyítvány s a munkakönyv vagy munkabizonyítvány szükséges. Vidékiek levélben is jelentkezhetnek. A tandíj 5 frt.

A mi gymnasiumunk.

Tudvalevő dolog, hogy Magyarország összes középiskolái, a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelkezéséhez képest, a millenárius esztendő alkalmából megírták fennállásuknak, egész múltjuknak történetét. Megtette ezt a mi gymnasiumunk is; megírta pedig a történetét Jeszenszky Dezső, a gymnasiumunk egyik tudós és kiváló képzettségű tanára. A történet az 1894-évi értesítőhöz lett hozzáfűzve s ugy felküldve a millenárius kiállításra. De megjelent a történet külön füzetben is, a mi igen helyen való és okos dolog volt.

A gymnasiumunk történetének megírása ugy látszik nem kívánt semmi elismerést, mert olyan csendben, minden feltűnés nélkül történt az meg, hogy a nagyközönség alig vett róla tudomást. A helyi lapok is csak ugy mellékesen jegyezték meg, hogy íródik az a történelem, s amikor már keszen volt s egy-két hónap előtt külön írtet alakjában is elhagyta a sajtót, alig pár szóval emlékeztek róla meg. Ezek a lapok is ebben a hibában leledzettek, valamint a többiek is mind, nem méltatlan a munkát olyan arányban és oly módon, amint az azt megeredemelte volna. Biztos vagyok azonban, hogy ez a látszólagos közöny nem tulajdonítható rosszakaratsnak s nem tudható be a munka rovására sem. Ugy van az a mai világban. A csendes, szerény munka kevésbé kelti fel a közönség érdeklődését, minden kiváló tulajdonsága mellett is, mint az a munka, amely munka megírásának pusztá megkezdését már a reklámnak nagy dobja adja a világ tudomására. A közönségnek irodalmi érzéke nagyon el van fásulva s egyáltalán nincs érzéke a tudományos munkák iránt. Nem a szépet, a jót, nem a tudományost keresi; egy nemesen gondolkozó, nagy írónak, avagy egy lángeszű tudósnak munkája nem tetszik, de rajongásig szereti a közönség a legnagyobb ostobaságot is, ha elfajult izlésének és realisz gondolkodásmódjának megfelel.

Igen sokszor és nagyon sokak, hozzáértő tekintélyek által felpanaszolt szomorú tapasztalat, amelyen semmi sem segíthet, mint a közönség izlésének és irodalmi érzésének megfínomodása.

A zombori gymnasium történetének írója is megérdemelte volna, hogy munkáját bővebben méltassák s hogy széles körben ismerték volna el annak minden előnyét, az írónak ritka szorgalmát és szakképzettségét. Most, hogy az iskolai év kezdetén vagyunk, igen aktuális dolognak tartom a Jeszenszky Dezső munkájával bővebben foglalkozni. Egyrészt azért, mert így talán szélesebb körben sikerül a nagy közönségnek érdeklődését a mi gymnasiumunk multja iránt felkeltetni, másrészt pedig azért, hogy e lapok, tehát a sajtó útján megadassék a történet megírójának a kellő elismerés, ha ugyan Jeszenszky Dezső is, mint a mai mostoha és abnormális irodalmi viszonyok között a legtöbb igen derék munkát végzett író ember, a saját szorgalmának gyűmölésében nem lelne már fel a legszebb elismerést.

A zombori állami gymnasium — mint az író mondja — „keletkezési folyamata lánolatlanul első szeme tehát az 1867-iki kiegyezés”. Bevezetésül ugyanis a szerző a magyar államnak a 67-iki kiegyezés folyamánakép a nemzetiségi kérdésben követett engesztelékenységét és békülékenységi politikáját ismerteti. Beszél az ezen politika által megteremtett 1868. évi XLIV. t. c.-ről, mint ama „politikának egyik gyümölcséről”. A zombori állami gymnasium ennek a törvénynek, illetve ezen törvény 17. §-ának köszönheti megalapítását. Ez a paragrafus a nemzetiségű iskolákról rendelkezik s elrendeli, „hogy a közoktatási miniszter köteles az állami tanintézetekben a lehetőségig gondos-

kodni arról, hogy a hon bármely nemzetiségű, nagyobb tömegekben együtt élő honpolgárai az általuk lakott vidék közelében anyanyelvükön képezhessék magukat egészen addig, hol a magasabb akadémiai képzés kezdődik.”

A mikor 1872-ben a kormány, illetve a képviselőház a most idézett paragrafus intenciójához képest azzal foglalkozott, hogy a délvidéken mely városban állítson fel szerb tan nyelvű gymnasiumot, három város is jelentkezett mint olyanok, amelyek mindegyike a maga előnyére akarta a helyzetet kihasználni. Újvidék, Nagybecskerek és Zombor voltak ezen városok. A kormány eredetileg Újvidéket szemelte ki s ily értelmű javaslat is került az 1872. évi január hó 23-án megtartott képviselőházi ülés elé. A javaslat egy Újvidéken felállítandó gymnasium költségeinek megszavazását kívánta a képviselőháztól. Ezen képviselőházi ülés ideje előtt akcióba léptek azonban már Zomborban (Vukicsévits Péter akkori polgármester kezdeményezése folytán) ugy, hogy a képviselőház ülésén Zombor város érdekeinek szószólója is akadt Maximovits Miklós személyében. Nagybecskerek óhajai mellett Miletics Szvetozár szólalt fel. A képviselőház akként oldotta, tulajdonképen odázta el a kérdést, hogy a helyre vonatkozólag nem határozott, hanem ezzel a minisztert bízván meg, a gymnasium felállítását kimondotta s költségeire 10,338 frtot szavazott meg.

Hosszas alkudozások következtek ezután. Zombor városa több ízben feliratot intézett a miniszterhez, deputációt küldött, különféle anyagi áldozatokat ajánlott fel, szóval nem hagyta magát, hanem minden törekvése oda irányult, hogy a gymnasium tényleg Zomborban állíttassék fel. A szorgos utajárászt kellő siker koronázta. Trefort Zombor javára döntött s 1872. szeptember hó 9-én 17,643 sz. rendeletével kimondotta, hogy az 1868. évi XLIV. t. c. 17. §-a alapján felállítandó gymnasium Zomborban helyeztetik el. Ennek alapján a zombori állami gymnasium még az 1872/3. tanévben meg is kezdte működését. A tanárokat a miniszter még október 15-e előtt kinevezte s azok le is tették a városi főispán kezébe a hivatalos esküt.

Érdekesnek tartjuk ide iktatni az első tanári kar névsorát.

Ideiglenes igazgatóvá lett: Kocsmár József; rendes tanárokká: Kosztics Milan és Podhradszky József; helyettes tanárokká: Bálint István és Jeszenszky Dezső; rajztanár: Kovacsics Jenő.

Ezekben kívántam ismertetni a mi gymnasiumunk megalapításának történetét. Szerző a munkájának első és második fejezetében írja le a megalapítást.

A harmadik fejezet a megalapított intézet szervezéséről szól. Az új intézetnek tökéletes szervezése, hogy mindenben megfelelő legyen a kívánalmaknak, igen nagy nehézségekbe ütközött, sőt egyelőre — mint a szerző kimutatja — nem is volt lehetséges. Először is a helyiség nem volt megfelelő, a mit különben mindenki tud, a ki visszaemlékezik gymnasiumunk régi épületére. A helyiségnek mizériái később, a mikor az intézet már 8 osztályu volt, még inkább érezhetőek voltak.

Legfőbb baj az volt, hogy a gymnasium nem kaphatott megfelelő tanerőket. Erről a szomorú állapotról a szerző a többek között így ír:

„Az intézethez kinevezett első tantestület erejének elégtelensége a reá háramló feladat megoldására, volt a minduntalan megújuló bajok legfőbb, ha nem is kizárólagos oka. Már pedig nagyon nehéz dolog az ilyen okból eredő nyavalyát gyógyítani; mert a végzendő munkához szükséges erő fogyatékosságát nem pótolja sem a felügyelet szigora, sem a munkások igyekezete. Mindazáltal igazságtalanságot követne el, ki az akkori közoktatási kormányzat róna fel hibájnál, hogy oly tanintézet, melytől nemcsak általános közművelődési feladatok megoldását, hanem különleges magyar nemzeti célok valósisítását is várták, nem került mindjárt megalapításakor minden tekintetben kipróbált kezekre. Mert arról csakugyan nem tehetett senki, hogy a Zomborban alapított gymnasiumnál elfoglalandó állásokra nem jelentek olyanok, kiket a kinevezetteknel többre lehetett volna tartani. Ez a körülmény kényserhelyzetbe szorította a vallás- és közoktatásügyi minisztert, melyben nem igen volt más választása, mint elfogadni a folyamodók közül azokat, kiket használatóknak tartott.”

„Eredetileg a kinevezettek egyike sem készült tanári pályára. Ebből talán még sem lett volna baj, ha az igazgatót, ezt a biztos itélő tehetséget, finom tapintatot, szívós erélyt igénylő tisztséget oly ember nyeri el, ki a szó teljes értelmében, feladatának magaslatán áll; mert elég példa bizonyítja, hogy kedvező körülmények hatása alatt heterogen tanulmányt végzett férfiak is bevalhatnak paedagogusoknak. Amde másként történt. A körülmények szinte végzettszerű összetalálkozása következtében oly ember lett a zombori magy. kir. állami gymnasium első igazgatója, kinek sohasem volt alkalma kinevezése előtt, magát abban az irányban képezni, melyben a középiskolai igazgatósághoz szükséges tulajdonságok megszerezhetőek.”

Hogy Zombor gymnasiuma abban az időben megfelelő tanerőket nem kapott, szerző ezt két indokból magyarázza. Nem kaphatott a gymnasium képesített tanárokat azért, mert nagy volt a tanárhány; köztudomású, hogy az ifjuság nem rajong mai nap sem a tanári pályáért, hát még 25 év előtt. Vagy ha lett volna is elegendő képesített tanár, nem voltak az állások ilyenekkel betölthetőek, mert nem pályázhattak, és pedig azért nem, mivel a pályázat a szerb nyelv tudását is megkövánta.

„A pályázók körét még szűkebbre szorította az a körülmény, hogy csak azok pályázhattak, kik szerbül is tudtak, lévén a szerb nyelv tudása „conditio sine qua non”.

Megnehezítette a rendszeres, egyöntetű és eredménydus működést a kettős tanterv is. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1872. évi október hó 29-én 28,521. sz. alatt kelt rendeletével a szerb nyelvet a magyarral egyenrangú és egyformán használandó tannelvnek jelentette ki s egyuttal kimondotta, hogy a szerb nyelv a szerb tanulókra kötelező, a magyar tanulókra nézve pedig fakultatív tantárgy.

A gymnasium eleinte a vármegyei II-od tanfelügyelő (Frankl István), majd alig egy fél év mulva, a midőn a magyar határvidéki tankertület Újvidék

ideiglenes székhelyvel megalakult, Mészáros Nándor, ideiglenes főigazgató fenhatósága alá került.

Ekként megállapítva és szervezve, a mi gymnasiumunk átadott rendelkezésének; az intézet 1872. évi november hó 11-én nyitott meg. A szerző megjegyzi: „A nap jelentőségét semmi sem jelezte külsőleg. Az ilyen alkalommal szokásos ünnepség Zomborban elmaradt. A nagy közönség nem érezte szükségét; a tanári kar előtt meg sokkal ismeretlenebbek voltak a város társasági viszonyai, hogyszem kezdeményezőleg léphetett volna fel.”

Elég szomorú dolog, pláne ha megszivleljük, amit szerző közvetlenül a megelőző pontban mond:

„Mekkora előny báramlott az intézet felállításából Zombor városára, még pedig nemcsak szellemi, hanem anyagi tekintetben is, mutatja az, hogy a tanuló ifjúság száma, melynek különben másutt kellett volna középiskolai kiképzését keresnie, akkora volt, hogy mindjárt az első évben lehetett négy osztályt megnyitni.”

Ne csodálkozzunk Zombor város 25 év előtti közönyén. Hiszen még ma is csak közönyt tapasztalunk minden iránt, aminek lelkesedésre és rokonszenvre kelene ébreszteni a kedélyeket.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

G-a K-n. „Távolból.” Az első strófa kissé nehézkes, erőltetett. Próbáljon simítani rajta. Biztosak vagyunk benne, hogy jobban, hangzatosabban és könnyedebben is ki tudja fejezni, amit mondani akart.

A-gy. „Nem, nem szerettem...” Hogy soha életében nem szeretett, azt nem hisszük, de azért a versét közöljük. — Most tehát nagyon szeret, szíve egész melegeivel! Szép, csak meg ne bánja. — A meghívást ugyan még korainak tartjuk, de azért határozottan ígérjük, hogy — ha lesz a dologból valami — az esküvőn s a lakomán ott leszünk. Csak aztán meg ne bánja, hogy a lakomára is meghívott. Isten velem!

H-ts Á-s. „Az első szerelem.” Nem rossz, de azért a kellő mértékét még nem üti meg. A mi fő, válasszon más tárgyat, ne olyat, amelyet — a saját beállása szerint is — már ezren feldolgoztak. A gyakorlott író avult tárgyat is fel tud élvezni dolgozni, kezdő író azonban nem. Legyen mindig az a törekvése, hogy valami újat produkáljon.

Felolvasó szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

1196. szám.

kig. 1896.

Pályázat.

Kovil-Szt. Iván községében üresedésbe jött évi 250 frt fizetéssel járó rendőrvetési állásra pályázatot nyitunk és felhívjuk mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket alulírottakhoz legkésőbb **folyo évi szeptember hó 28-án** nyújtsák be.

Kovil-Szent-Iván, 1896. évi szeptember hó 10-én.

Gavanszky,
jegyző.

Mayer,
3-1
bíró.

4422. szám.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Almás községében leköszönés folytán üresedésbe jött 400 frt évi javadalmazással egybekötött irnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni kívánókat, miszerint a 6/1887. sz. a. hozott megyei szabályrendelet értelmében felszerelendő pályázati kérvényüket **f. évi szeptember hó 20-ig** hozzám terjesszék be.

Bács-Almás, 1896. évi szeptember 5-én.

Vojnich,
főszolgabíró.

2-1

Irnok kerestetik.

Vekerlefalva község jegyzői irodájában a pályázatnyitást megelőzőleg folyó évi október hó 1-től egy a jegyzői teendőkhöz némi jártassággal s a jegyzői képesítéshez és anyakönyvvezető helyettesül kinevezetéshez megkívánható minősítéssel bíró irnok felvétetik. Fizetése: 300 forint némi mellékjövdelemmel s a község házában szabad lakás, fűtés s takarítással. A német nyelv szó- és írásban birása megkívánatik.

3-1

Előjáróság.

982. szám.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Felső Kovil községében leköszönés folytán üresedésbe jött gyalogrendőri állásra pályázat hirdetetik.

A szabályszerűen felszerelt kérvények **folyo évi szeptember hó 28-án délután 5 óráig** alulírott eljárási íróhoz benyújthatók.

Evi fizetés 200 frt. A ruházatot és felszerelést a község adja.

Kelt Felső-Kovilon, 1896. évi szeptember hó 9-én.

Bajazetov Zsivkó,
jegyző.

Nesin Tósa,
3-1
bíró.

Birtokeladás.

Közhirre teszem, miszerint a bajai határban, a baja-zombori út és vasút mellett, a vasuti megállótól mintegy 15-20 perc távolságban, gazdasági épületekkel bíró 75¹⁰⁰/₁₀₀₀ holdas birtok előnyös fizetési feltételek mellett eladó.

Ezen birtok 1/3 része kitűnő fekvésű, szőlőtelepítéshez igen alkalmas immunitás homokterület, 1/3 része jó szántóföld s 1/3 része kertiveteményeknek alkalmas.

Baja, 1896. évi szeptember hóban.

3-1

Schleicher Antal.

Keil Alajos-féle

Patlózat-fényezés

legkifutóbb mázoló-szer pulva, padló számára. 1 nagy palaék ára 1 frt 35 kr, 1 kis palaék ára 68 kr.

Viaszk-kenőcs

legjobb és leggyorsabb beeresztő-képekerek stb. bevaranyozására. Egy kis palaék ára 20 kr. Kicsőség ára 60 kr.

Fehér fényezés

legkifutóbb, gyorsasáradó és szágtalan mázoló-szer mosdóasztalok, ablak-felülk, ajtók és butorok számára. 1 kis dohoz 45 kr, 1 közép dohoz 75 kr.

Mindenkor kapható!

12-6
Heindhofer Róbertnél Zomborban.

861. sz. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Karavukova községben leköszönés folytán egy 400 frt készpénzfizetéssel, 50 frt lakbérrel és 30 frt kertilletményrel összekötött tanítói állás megüresedvén, ezen állásra pályázat hirdetetik.

Felhívatom mindazok, kik ezen magyar és német tannyelvű tanítói állást elnyerni óhajtják, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket **folyo évi szeptember hó 22. napjáig** az itteni községi iskolaszéki elnökséghez cimezve nyújtsák be.

Az állás folyó évi október hó 1-ső napján elfoglalandó.

Karavukova, 1896. szeptember hó 2-án.

Rumbach Mihály, **Baumann János,**
jegyző. 3-3
bíró.

Üzlet áthelyezés.

Alulírott tisztelettel értesitem Zombor város és környéke nagyrédmű közönségét, miszerint

könyvkereskedésemet

az eddigi helyiségből áthelyeztem a kereskedelmi és iparbank épületébe

(a volt zálogintézet), a hol is mindenemű szépirodalmi művek, papír-, író- és rajzszerkek gazdag választékban és jutányos áron kaphatók.

Zombor, 1896. szeptember hó 7-én.

Tisztelettel

Karakásevits Milivoj,
3-3
könyvkereskedő.

7945. szám.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye bács-kulai járásába kebeleztet Veprovac községében lemondás folytán megüresedett és évi 300 frt fizetéssel javadalmazott községi irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyo évi október hó 1-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert az azon tul érkezket figyelembe venni nem fogom.

Bács-Kulán, 1896. évi augusztus hó 28-án.

Dr. Széchenyi Tamás,
3-2
főszolgabíró.

Pályázat.

A mélykúti róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett férfitanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalmazás: évi 400 frt készpénz fizetés, 3 öl lágy tűzifa, szabad fűtőszalma és természetbeni lakás, esetleg 80 frt lakpénz. Ha ez állásra a helyben már működők egyike lenne előléptetve, akkor az így megüresedett állásra hirdetik a pályázat évi 400 frt készpénz fizetéssel. Kötelessége a megválasztottnak az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni s az ismétlő iskolát is külön díj nélkül tanítani. Az állás azonnal elfoglalandó. A megválasztott javadalmazását állásának elfoglalása napjától fogja élvezni. A kérvényben világosan kiteendő, hogy folyamodó az állást az itt megjelölt javadalmazás bármelyikével, vagy eskikis az először jelzett javadalmazással hajlandó elfogadni. A szabályszerűen felszerelt kérvények **folyo évi október hó 3-ig** a mélykúti róm. kath. iskolaszékre címezve, főtisztelendő Tormágy Gábor ker. esperes urhoz Katymarra küldendők.

Kurka Károly,
iskolaszéki elnök.

2-1

5503. szám.

kig. 1896.

Arlejtési hirdetmény.

A Zsablya községben kereszttül vonuló újvidéki-beeskeréki törvényhatósági utnak helyreállítása 3045 méter hosszban összesen 6090 köbméter földmunkával a vármegyei tekintetes alispáni hivatal által 609 frt azaz hatszáz kilenc forint vállalati árban engedélyeztetvén, ezen munkát biztosítására **1896. évi szeptember hó 23-ának reggeli 9 órájára** hivatalomhoz szóbeli arlejtést a következő feltételek mellett tűzök ki:

1. Vállalkozó tartozik a vállalati ár 500 frtnál nem magasabb 5%-át, ezenfelül pedig 10%-át arlejtés alkalmával kezimbehez óvadékként lefizetni.

2. Ha a munka 3/4 részben befejeztetett, vállalkozó a vállalati ár fele részét megkapja, a másik fele részt pedig a munka teljes befejezte s felülvizsgálata után fogja megkapni.

3. Vállalkozó tartozik az arlejtési jegyzőkönyv bélyegét egy az egész vállalati ár után a II. bélyeg fokozat szerinti bélyegilletéket az arlejtés alkalmával nálam lefizetni vagy bélyegjegyekben letenni.

Zsablyán, 1896. évi szeptember hó 8-án.

Nikolits,
főszolgabíró.

Földmives iskolát végzett

s három nyelvet érő gazda — illetoe ispáni — állást keres valamely uradalomnál szerény feltételek mellett.

Hóza Mihály,

Prigl.-Szt.-Iván.

6-3

1493. szám.

1896.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy az újvidéki kir. járásbírósg 1896. évi 11045. számú végzése következtében dr. Legrand Ferenc hódásghy ügyvéd által képviselt Josef F. Kusebach & Sohn bécsi cég javára Rothfeld D. örököse petrováci cég ellen 140 frt s 49 frt 92 kr és járuléki erejéig fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 307 frt 20 kr-ra becsült bolti árukból álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek az újvidéki kir. járásbírósg 12375/1896 számú végzése folytán 189 frt 92 kr tőkekövetelés, ennek kamatai és eddig összesen 32 frt 13 kr-ban bíróság már megállapított költségek erejéig Petrovácon alperes üzletében leendő eszközzésére **1896. évi szeptember hó 24-ik napjának délelőtti 10 órája** határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Kelt Újvidéken, 1896. évi szeptember hó 8-án.

Basch Sándor,
kir. bir. végrehajtó.

8630. szám.

kig. 1896.

Arlejtési hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye tekintetes alispáni hivatalának folyó évi augusztus hó 23-én 34783. sz. a. kelt rendeletével a verbasz-pivnicai törvényhatósági utnak jókarba helyezése 757 frt 20 kr azaz hétszázötvenhét frt 20 kr költségeloirányzattal elrendellett. Eme jelzett munkát biztosítása céljából **folyo évi szeptember hó 24-én d. e. 10 órakor** hivatalos helyiségben szóbeli versenytárgyalást fogok tartani.

A versenytárgyaláson résztvevők kötelesek az arlejtés megkezdése előtt a vállalati ár 5%-át bánatpénzként letenni.

A kérdéses munkát késedelem nélkül megkezdendő, hogy az a lehető legrövidebb idő alatt befejezhető legyen.

A részletes arlejtési feltételek a kérdéses utjavítási munkálatainak kimutatása hivatalos helyiségben a hivatalos órák alatt bármikor betekinthetők.

Bács-Kulán, 1896. évi szeptember hó 4-én.

Müller,
3-3
szolgabíró.